

"Rahmân büyük nimetlere, Rahîm küçük nimetlere delâlet ettikleri cihetle, Rahîm'in, Rahmân'dan sonra zikri, yukarıdan aşağıya inmek mânâsına olan sanatüt-tedellî kaidesine dahildir." cümlesini izah eder misiniz?

"S - Rahmân büyük nimetlere, Rahîm küçük nimetlere delâlet ettikleri cihetle, Rahîm'in, Rahmân'dan sonra zikri, yukarıdan aşağıya inmek mânâsına olan 'san'atü't-tedellî' kaidesine dahildir. Bu ise, belâgatça makbul değildir."

"C - Evet, kaşlar göze, gem ata mütemmim oldukları ve onların noksanlarını ikmal ettikleri gibi, küçük nîmetler de büyük nimetlere mütemmimdirler. Bu itibarla, mütemmim olan, haddizatında küçük de olsa, faideyi ikmal ettiğinden, büyükten daha büyük olması icap eder."(1)

Eski tabir ile **Rahman**, ism-i has, tecell-i ammdır; **Rahim** ise ism-i amm, tecell-i hasdır.

Yani Rahman, isim olarak Allah'ın özel bir ismidir, bu yüzden başkalarına müstakilen verilmesi caiz değildir; ama tecelli noktasından bütün mahlukatı içine alır. Mümin kafir, zalim mazlum, müttaki fasık, canlı cansız ayırımı yapmaksızın bütün mahlukata şefkati ile tecelli eder; ahiret hayatından çok dünya hayatına bakar. Yani **Rahman** ismi dünya hayatında galiben tecelli eder. **Rahman** isminin büyük nimetlere bakması, ayırım yapmaksızın her şey üstünde tecelli etmesinden dolayıdır.

Rahim ismi ise, umumi bir isimdir, isim olarak herkese verilebilir; ama tecelli noktasından hususidir, dünya hayatından çok ahiret hayatına bakar. Bu yüzden kafirler, zalim ve dinsizler, dehşetli mahşer meydanında Rahim ismine mazhar olamayacakları için azap devamlı ve şiddetli olacaktır.

Rahim ismi dünya ve ahirette ekseri mümin ve müttakilere tecelli eder. Fakat dersine çalışan talebe ile çalışmayan talebe arasında **Rahim** ismi sadece çalışan talebe için tecelli eder, ona hususi ikram yapar, bu manada alırsak kafirler de tecelli kapsamına girerler. **Yani Rahim, hem dünya hem de ahirette hususi tecelli ediyor.** Dünyada fitratın kanunlarına uyanlara, ahirette ise imana tabi olanlara bakıp tecelli edecek. **Lakin Rahman ismi dünyada ayırım yapmaksızın her şey üstünde tecelli ediyor.**

Rahim isminin küçük nimetlere bakması, tecelli alanının dar ve sınırlı olmasına kinayedir. Buradaki büyüklük ve küçüklüğü bu şekilde anlamak gerekir, yoksa boy ve hacim olarak büyüklük küçüklük kastedilmiyor.

(1) bk. [İşaratü'l-İ'caz, Fatiha Sûresi Tefsiri.](#)